

ГРИГОР ВЕЛЕВ

ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРИТЕ
ОТ МАКЕДОНИЯ

—> ТОМ I <—

ЧАСТ 1

ДРЕВНОСТ И СРЕДНОВЕКОВИЕ

*Посвещавам моя труд на всички българи,
загинали в борбата за свободата на Македония,
и на всички българи, прогонени от османските, сръбските и
гръцките окупатори от техните родни места и намерили
подслон и закрила в майка България*

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор.....	17	3. Създаване на българската държава.....	29
ГЛАВА ПЪРВА.		3.1. Начало на българската	
КОИ СМЕ НИЕ, БЪЛГАРИТЕ, ОТКЪДЕ ИДЕМ		държавност.....	29
И ОТКОГА ЖИВЕЕМ НА БАЛКАНИТЕ		3.2. Утвърждаване на българската	
1. Произход на българите.....	20	държава от кан Аспарух.....	29
1.1. Терминология.....	20	3.3. Географска локализация	
1.2. Извори за произхода на българите.....	20	и стопански облик на държавата	
1.3. Хипотези за произхода		на кан Аспарух.....	31
на българите.....	20	4. Научни изследвания	
1.3.1. Хипотеза за тюркския		за доказване на прародината	
произход на българите.....	21	и произхода на българския етнос.....	32
1.3.2. Хипотеза за хунско-алтайския		4.1. Резултатите от изследванията	
произход на българите.....	21	на научни колективи в България	
1.3.3. Хипотеза за арийския		и по света.....	32
(индоевропейския)		4.1.1. Резултати от изследванията	
произход на българите.....	22	на историци.....	32
1.3.4. Автохтонна хипотеза		4.1.2. Резултати от археологично-	
за произхода на българите.....	23	антропологични изследвания.....	33
1.3.5. Хипотеза за смесения		4.1.3. Резултати от генетично-	
произход на българите.....	24	генеалогични изследвания.....	33
1.4. Политизиране на научните търсе-		4.1.4. Изпълнители	
ния за произхода на българите.....	24	на научни проекти.....	34
1.4.1. По време		4.1.5. Постановка	
на Втората световна война.....	24	на научното изследване.....	35
1.4.2. След Втората световна война.....	24	4.1.6. Какви са резултатите	
1.4.3. По време		от изследването.....	35
на демократичното развитие		<i>Генно-генеалогични данни.....</i>	<i>35</i>
на България след 1989 г.	25	<i>Географско разпределение</i>	
2. Хронология на разселването		<i>на данните.....</i>	<i>35</i>
на българите.....	25	<i>Данни от изследване</i>	
2.1. Етническият масив на българите.....	25	<i>на у-хромозомата.....</i>	<i>35</i>
2.2. Изселването на прабългарите		<i>Исторически данни.....</i>	<i>38</i>
от района на Имеон.....	25	<i>Археологически данни.....</i>	<i>38</i>
2.2.1. Хипотези за изселването		<i>Книгопис.....</i>	<i>39</i>
на прабългарите от Имеон.....	25	ГЛАВА ВТОРА.	
2.2.2. Разпад на българския етнически		ЗАЩО МАКЕДОНСКИЯТ ВЪПРОС Е НЕДЕЛИМ	
масив под ударите на хазарите... ..	26	ОТ БЪЛГАРСКИЯ НАЦИОНАЛЕН ВЪПРОС	
2.2.3. Проникване на българските		1. Кога възниква македонският въпрос.....	42
племена във Византийската		2. Най-важни моменти от историята	
империя.....	28	на македонския въпрос.....	42
2.2.4. Проникване на българските			
племена в Армения.....	27		

ГЛАВА ТРЕТА.

НАЗВАНИЕТО МАКЕДОНИЯ ПРЕЗ ВЕКОВЕТЕ

1. Географското название Македония.....	48
1.1. Произход на названието Македония..	48
1.1.1. Гръцки произход на названието Македония	48
1.1.2. Митичен произход на названието Македония	48
1.2. Територия на древната македонска държава.....	48
1.2.1. Географско положение и териториален обхват на древната македонска държава....	48
1.2.2. Географско положение и териториален обхват на Македония през средните векове (VIII–XIII век)	49
2. Етносите, които населяват Македония през вековете	49
2.1. Античните македонци.....	49
2.1.1. Античната македонска държава	50
2.2. Македония през Римската империя...55	
2.2.1. Проникване на римляните на Балканския полуостров	55
2.2.2. Образуване на първата римска провинция на Балканите – Македония.....	55
2.3. Нахлуване на германските племена (готи, карпи, бургунди) в Македония	55
2.4. Заселване на славяните на Балканския полуостров	56
2.4.1. Заселване на славяните в Македония.....	58
<i>Книгопис</i>	58

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА.

**ЗАСЕЛВАНЕ НА БЪЛГАРИТЕ НА КАН КУБЕР
В МАКЕДОНИЯ**

1. Преселване на българите на кан Кубер от Панония в Македония	62
1.1. Кан Кубер – васал на Аварския хаганат.....	62
1.2. Кан Кубер – федерат на Византия	63
1.3. Свидетелство за родствените връзки на кан Кубер с кан Аспарух	63
1.4. Област в Македония получава името България.....	64

1.5. Неуспешен опит на кан Кубер да превземе Солун.....	64
1.6. Възстановяване на разрушените от варварите и строителство на нови селища в Македония от кан Кубер.....	65
2. Проф. д-р Иван Микулчич: „По време на укрепването на българската държава Македония не е била населена от славяни“	66
3. Берсилите (берзитите)– сродна племенна група, сляла се с българите на кан Кубер	69
3.1. Произход на берсилите	69
4. Географска локализация на Македония след създаването на българската държава	70
<i>Книгопис</i>	72

ГЛАВА ПЕТА.

**ОТКОГА МАКЕДОНИЯ Е ПРИСЪЕДИНЕНА
КЪМ БЪЛГАРСКАТА ДЪРЖАВА**

1. Присъединяване на Македония към българската държава.....	74
2. Кан Телериг присъединява територията на куберовите българи и берсилите (берзитите) към Дунавска България	74
3. Кан Кардам навлиза дълбоко в Македония.....	75
4. Кан Крум присъединява Източна и Централна Македония към България през 813 г.	76
5. Кан Пресиян (или Персиян) (836–852) завършва присъединяването на Македония към България.....	79
5.1. Византия изтегля войските си от Македония през 837–838 г.	79
5.2. Формиране на българската народност на територията на Македония.....	82
<i>Книгопис</i>	84

ГЛАВА ШЕСТА.

ПОКРЪСТВАНЕТО НА БЪЛГАРИТЕ

1. Македония при царуването на княз Борис I Михаил (852–889).....	86
1.1. Административно деление на Македония при българския владетел кан Борис I.....	86
1.2. Покръстване на българите.....	86
1.3. Покръстване на българите в Македония.....	88
1.4. Създаване на старобългарската писменост и нейната употреба в Македония.....	88
1.4.1. Св. св. Кирил и Методий – създатели на българската писменост.....	89
1.4.2. Кои и какви са по произход двамата братя.....	90
1.5. Първата славянска азбука – глаголицата, и нейното значение.....	93
1.5.1. Константин-Кирил философ създава глаголицата.....	94
1.5.2. Оформление на книгите през XIII–XIV век, изписани с глаголическата азбука.....	95
1.5.3. Доказателства, че глаголицата е първата славянска азбука.....	96
1.5.4. Състав и структура на глаголицата.....	96
1.5.5. Калиграфска характеристика на глаголицата.....	97
1.6. Св. Климент Охридски създава първата българска книжовна школа в Охрид.....	98
1.6.1. Св. Климент Охридски – създател на кирилицата.....	101
1.6.2. Създаване на кирилицата.....	101
1.6.3. Разпространение и разновидности на кирилицата.....	105
1.6.4. Национални варианти на кирилицата.....	105
1.7. Св. Наум Преславско-охридски – продължител на делото на св. Климент Охридски в Македония.....	105

2. Македония по време на царуването на цар Симеон Велики.....	106
2.1. Външната политика и войните на цар Симеон.....	109
2.1.1. Първа победа над Византия.....	109
2.1.2. Вероломното нападение на унгарците.....	110
2.1.3. Присъединяване на Южна Македония и Северна Албания към България.....	110
2.1.4. Нови конфликти с Византия.....	111
2.1.5. Победа на цар Симеон при Одрин.....	112
2.1.6. Победа на цар Симеон при Ахелой.....	112
2.1.7. Война срещу сърбите.....	113
2.1.8. Стремещът на цар Симеон към титлата император.....	113
2.1.9. Една неосъществена мечта – превземане на Константинопол.....	113
2.1.10. Завладяването на Рашка (Сърбия).....	114
2.1.11. Последната война на цар Симеон.....	114
2.1.12. Смъртта на цар Симеон.....	114
2.1.13. Равносметка на Симеоновото управление.....	114
<i>Книгопис.....</i>	<i>115</i>

ГЛАВА СЕДМА.

БОГОМИЛСТВОТО В МАКЕДОНИЯ

1. Богомилството в Македония по времето на цар Петър.....	118
1.1. Богомилството организира съпротива срещу догмите и каноните на православната църква.....	118
1.2. Същност на богомилството.....	119
1.2.1. Религиозна философия на богомилите.....	119
1.2.2. Религиозна организация на богомилите.....	120
1.2.3. Преследване на водачите на богомилското движение.....	120
1.3. Разпространение на богомилството на Балканите и в Европа.....	121
<i>Книгопис.....</i>	<i>122</i>

ГЛАВА ОСМА.

**МАКЕДОНИЯ ПРЕЗ IX–XI ВЕК
Е НЕРАЗДЕЛНА ЧАСТ ОТ БЪЛГАРИЯ**Раздел първи. **Комитопулитe****начело на българската държава..... 124**

1. Комитетите – административни единици за управление на България 124
 - 1.1. Комит Никола – управител на Средецка област..... 124
 - 1.2. Доказателства за българския произход на комит Никола 124
2. Агресията на Киевска Рус и византийското коварство 126
3. Защита на западнобългарските земи 127
 - 3.1. Съществувала ли е западнобългарска държава..... 127
4. Начало на сръбските претенции към Македония 128
5. Българо-руски съюз срещу Византия 128
6. Нов опит на Византия да покори България и противодействието на комитопулитe 128
 - 6.1. Дни на ратни бедни и победи 129
 - 6.1.1. Смъртта на братята Моисей и Давид, Бягството на цар Борис II и брат му Роман от византийски плен.....129
 - 6.1.2. Въстание на болярите Петър и Боян.....130
7. Колективно наместничество на комитопулитe 130
8. Цар Роман начело на българската държава 131
 - 8.1. Възкачване на Роман на българския престол..... 132
9. Опитите на Византия да завоева България през X век..... 133
 - 9.1. Походите на Василий II българоубиец срещу България 133
 - 9.1.1. Битката за Средец.....134
 - 9.1.2. Битката при Траянови врата.....134
 - 9.1.3. Последници от битката при Траянови врата.....138

- 9.2. Опит на Византия да предизвика разкол между братята Арон и Самуил 138
- 9.3. Нови битки с Византийската империя 139

Книгопис 141

Раздел втори. **Управлението****на цар Самуил..... 142**

1. Цар Самуил начело на българската държава 142
 - 1.1. Родословие на комитопулитe..... 142
 - 1.2. Цар Самуил продължава българската държавна традиция..... 143
 - 1.3. Войните на цар Самуил за защита на българската държава.. 143
 - 1.3.1. Войните със Сърбия143
 - 1.3.2. Дипломация и съюзи чрез династични бракове.....144
 - 1.3.3. Войната с унгарците144
 - 1.3.4. Войните на цар Самуил с Византия (1000–1014).....145
 - 1.4. Битката при с. Ключ в Беласица – разгром на българската войска 146
 - 1.4.1. Предистория на битката.....146
 - 1.4.2. Развитие на битката.....147
 - 1.4.3. Последниците от битката.....149
 - 1.5. Гробът на цар Самуил 150
2. Равносметка от царуването на цар Самуил 151
3. Фалшификациите на сръбските и македонските историографи за живота и делото на цар Самуил 153

Книгопис 155

Раздел трети. **Управлението на България****от наследниците на цар Самуил..... 156**

1. Цар Гавраил Радомир..... 156
 - 1.1. Възкачване на престола на цар Гавраил Радомир 156
 - 1.1.1. Дипломатически сватби на цар Гавраил Радомир.....156
 - 1.1.2. Войни с Византия.....156
2. Заговорът на Иван Владислав и убийството на цар Гавраил Радомир 157

3. Цар Иван Владислав	159	Раздел втори. Български	
3.1. Възкачване на престола		въстания по време	
на цар Иван Владислав.....	159	на византийското владичество	181
3.1.1. Опит за помирение с Византия...	159	1. Въстание на Петър Делян	
3.1.2. Битолският надпис	159	(цар Петър II) (1040).....	181
3.1.3. Войните на цар Иван		1.1. Обявяване на Петър Делян	
Владислав с Византия	162	за български цар.....	181
3.1.4. Оценка на дейността		1.2. Съперничество между водачите на	
на цар Иван Владислав	163	двете въстания – Делян и Тихомир... 182	
4. Триумфът на Василий II Българоубиец.	165	1.3. Битки за утвърждаване	
4.1. Политиката на Василий II		на цар Петър II	182
Българоубиец след капитулацията		1.4. Присъединяване на Алусиан –	
на България.....	166	синът на Арон, към въстанието	183
5. Цар Пресиян II.....	166	2. Въстание на власи и българи.....	185
6. Наши и чуждестранни историци		3. Въстание на Георги Войтех.....	185
за „българската епопея“		4. Въстание на Никифор Вриений.....	186
в западните български земи.....	167	5. Нашествие на норманите	
<i>Книгопис</i>	169	и кръстоносците в Македония	187
ГЛАВА ДЕВЕТА.		<i>Книгопис</i>	188
МАКЕДОНИЯ ПО ВРЕМЕ НА ВИЗАНТИЙСКОТО		Раздел трети. Приносът към българската	
ВЛАДИЧЕСТВО (XI–XII ВЕК)		история на Теофилакт,	
Раздел първи. Византийски		архиепископ на Охридската	
реформи в западните български		българска архиепископия.....	189
земи (Македония)	176	1. Дейността на Теофилакт Охридски,	
1. Реформи на Василий II		архиепископ на българската църква.....	189
Българоубиец в западните		1.1. Автор на „Пространното житие	
български земи (Македония).....	176	на св. Климент Охридски“	189
1.1. Административни реформи		ГЛАВА ДЕСЕТА.	
в поробена България.....	176	ОСВОБОЖДЕНИЕ НА БЪЛГАРИЯ	
1.2. Византия налага реорганизация		ОТ ВИЗАНТИЙСКО ВЛАДИЧЕСТВО (1185–1187)	
на Българската православна църква		Раздел първи. Изграждане	
и подмяна на нейния висш клир.....	178	на Втората българска държава.....	196
1.3. Ромеизация на българската		1. Въстанието	
аристокрация.....	179	на братята Петър и Асен I	196
1.4. Преселване на големи		1.1. Предпоставки за вдигане	
групи българи от Македония		на въстанието.....	196
в Мала Азия и Армения	179	1.2. Македония започва	
1.5. Заселване на чужди преселници		да се нарича „долна земя“	199
в Македония	180	<i>Книгопис</i>	200
1.6. Въвеждане на тежка данъчна			
система и прояви на корупция	180		
<i>Книгопис</i>	180		

Раздел втори. **Македония по времето на цар Калоян (1197–1207)**..... 201

1. Цар Калоян начело на българската държава 201
 - 1.1. Войните на цар Калоян за обединение на България..... 201
 - 1.1.1. Коалиция с болярина Иванко и болярина Добромир Хриз.....201
 - 1.1.2. Сключване на мирен договор с Византия.....202
 - 1.1.3. Войни с Унгария и Сърбия202
 - 1.1.4. Кореспонденция на цар Калоян с папа Инокентий III203
 - 1.1.5. Коронясване на Калоян с титлата *крал* от папския пратеник кардинал Леон.....205
 2. Четвъртият кръстоносен поход и геополитическите последици от него ...206
 - 2.1. Цар Калоян присъединява Централна и Югозападна Македония към България 206
 3. Създаване на Латинската империя 206
 4. Възникване на Никейската и Трапезундската империя..... 207
 5. Българо-гръцки съюз срещу Латинската империя 207
 6. Хронология на войните на цар Калоян с латините и византийците (1205–1207)... 208
 - 6.1. Битката на цар Калоян при Адрианопол (Одрин) 209
 - 6.1.1. Значение на победата на цар Калоян при Одрин.....213
 7. Заговорът срещу цар Калоян..... 214

Книгопис..... 215

Раздел трети. **Въстанието на Добромир Хриз в Македония през 1185 г.** 216

1. Въстанието на Добромир Хриз..... 216
 - 1.1. Кой е Добромир Хриз..... 216
 - 1.1.1. Взаимодействие между цар Калоян и Добромир Хриз.....217
 - 1.1.2. Добромир Хриз – независим български владетел.....218

- 1.1.3. Владенията на Добромир Хриз – неразделна част от българската държава219

Книгопис 219

Раздел четвърти. **Възникване на Латинската империя (1204–1261) и разпадане на Византия** 220

1. Четвъртият кръстоносен поход..... 220
 - 1.1. Предпоставки за възникване на Латинската империя 220
 - 1.2. Разпадане на Византийската империя 221
 - 1.3. Латинската империя и нейните аспирации на Балканите..... 221
 - 1.4. Край на съществуването на Латинската империя 222
 - 1.5. Македония по време на Четвъртия кръстоносен поход (1203)..... 223

Книгопис 223

Раздел пети. **Македония при цар Борил и феодалите севастократор Стрез и деспот Алексий Слав** 224

1. България след смъртта на цар Калоян...224
 - 1.1. България при цар Борил..... 224
 - 1.1.1. Военни неуспехи на цар Борил...225
 - 1.1.2. Борба срещу богомилите в България226
 - 1.2. Севастократор Стрез и неговите владения в Македония 227
 - 1.2.1. Българският произход на севастократор Стрез227
 - 1.2.2. Причини за сепаратизма на севастократор Стрез227
 - 1.2.3. Фалшификации на македонистите от Скопие за произхода на севастократор Стрез227
 - 1.3. Деспот Алексий Слав и неговите владения в Македония 228
 - 1.3.1. Деспот Алексий Слав – васал на латинския император...228
 - 1.3.2. Деспот Слав – последният български владетел на Балканите...231
 - 1.4. Фалшификации на скопските македонисти..... 233

Книгопис 233

Раздел шести. **Македония****при цар Иван Асен II (1218–1241)..... 234**

1. Цар Иван Асен II начело на българската държава 234
 - 1.1. Дипломатическата дейност на цар Иван Асен II..... 236
 - 1.2. Битката при Клокотница..... 236
 - 1.3. Победният ход на цар Иван Асен II към Македония..... 238
 - 1.4. Възстановяване правата на българския патриарх..... 239
 - 1.5. Разширяване на стопанските връзки със съседните държави..... 241
 2. България след смъртта на цар Иван Асен II 241
 - 2.1. Защо България губи Македония..... 242
 - 2.2. Опит за възстановяване на териториалните загуби в Македония 242
 - 2.3. Владетели на българската държава след смъртта на цар Иван Асен II 242
 - 2.4. Нова агресия на никейците и загуба на Родопите и Македония .. 243
- Книгопис* 243

Раздел седми. **Упадък на българската държава**..... 244

1. Македония при цар Михаил II Асен 244
 - 1.1. Регинският позорен договор..... 246
 2. Създаване на три държави, говорещи гръцки език 246
 - 2.1. Южна Македония под властта на никейците (след 1261 г. под властта на възстановената Византийска империя)..... 246
- Книгопис* 248

ГЛАВА ЕДИНАДЕСЕТА.

МАКЕДОНИЯ ПОД СРЪБСКО ВЛАДИЧЕСТВО

1. Начало на сръбското владичество в Македония 250
 - 1.1. България при цар Константин Тих Асен..... 250

- 1.1.1. Възцаряването на цар Константин Асен и ролята на сръбското лоби в България 250
 - 1.1.2. Сърбия завладява Северна Македония през 1258 г. 250
 - 1.1.3. Завладяване на Македония от Никейската империя..... 251
 - 1.1.4. Коалиция на Унгария, франките, Епир, Тесалия, Сърбия и България срещу Византия 251
 - 1.2. Възцаряването на цар Георги Тертер I..... 251
 - 1.3. Завладяване на Северна Македония от Сърбия 251
 - 1.4. Българо-сръбските отношения през 30-те години на XIV век 252
 2. Крал Стефан Душан завладява цяла Македония 252
 - 2.1. Душановото царство и завоевателната му политика спрямо Македония..... 253
 - 2.1.1. Разширяване на територията на Сърбия в Македония, Тесалия и Епир..... 253
 - 2.1.2. Сръбското владичество и разпокъсване на Македония от феодални владения 254
 - 2.2. Борби за наследството на Стефан Душан и възникване на феодален сепаратизъм в Македония 255
 - 2.2.1. Независимото сръбско княжество на Симеон Урош Палеолог в Костур 255
 - 2.2.2. Независимото сръбско княжество на Радослав Хлапен в Македония..... 255
 - 2.2.3. Завземането на Южна Македония от Византия 256
 - 2.2.4. Владенията на крал Вълкашин и на деспот Йоан Углеша..... 256
 - 2.2.5. Владенията на крал Марко 257
 - 2.2.6. Владенията на братята Йоан (Иван) и Константин Драгаша (Деяновичи) 259
- Книгопис* 260

ГЛАВА ДВНАДЕСЕТА.

**БЪЛГАРСКАТА МАТЕРИАЛНА И ДУХОВНА КУЛТУРА
В МАКЕДОНИЯ ПРЕЗ X–XIV ВЕК**

1. Културният живот в Македония до падането на България под османско владичество (X–XIV в.).....	262
1.1. Строителство на обществени сгради.....	262
1.2. Строителство на крепости	262
1.2.1. Възстановяване на разрушените римски и византийски крепости. Строителство на нови български крепости.....	262
1.2.2. Славяните не оставят следи от строителство	263
1.2.3. Строителството на българите на кан Кубер.....	263
1.2.4. Строителството на крепости от цар Самуил.....	264
1.3. Строителство на столици от български владетели	264
1.4. Строителство на пътища	264
1.5. Строителство на църкви.....	264
1.6. Каменна пластика и дърворезба.....	266
1.7. Монументална живопис.....	267
1.8. Възникване на редица книжовни средища.....	268
1.9. Създаване на книжнина	269
1.10. Създадени са каменни надписи	270
1.10.1. Надписът при Балши.....	270
1.10.2. Наръшкият надпис от 904 г.....	272
1.10.3. Самуиловият надпис в с. Герман от 993 г.....	275
1.10.4. Битолският надпис на цар Иван Владислав от 1016 г.....	275
2. Опит за присвояване.....	275
<i>Книгопис</i>	276

ГЛАВА ТРИНАДЕСЕТА.

**МАКЕДОНИЯ ПО ВРЕМЕ НА ОСМАНСКОТО
ВЛАДИЧЕСТВО**

Раздел първи. Завладяване на Балканите от Османската империя.....	278
1. Хронология на петдесетгодишната война за завоюване на българските земи на Балканите.....	278

1.1. Участие на турски (айдънски) флот, нает от Византия за война срещу България.....	278
1.2. Поражението на цар Иван Александър при Димотика	278
1.3. Стефан Душан започва сръбската експанзия в Македония	279
1.4. Византийско-османско сътрудничество срещу България.....	279
1.5. Първата битка между българите и османците.....	280
1.6. Антиеретичен църковен събор в Търново	280
1.7. Опити за коалиция между Византия и България срещу османците.....	280
1.8. Твърдо стъпване на османците на европейския бряг.....	281
1.9. Втори антиеретичен събор в Търново	282
1.10. България използва във войната с Византия османски наемници.....	283
1.11. Превземане на Видинското царство от унгарците.....	283
1.12. Преговори между цар Иван Александър и Амадей VI Савойски за освобождаване на цар Иван Срацимир от унгарците.....	283
1.13. Завладяване на Тракия от османците.....	284
1.14. Падането на Прилепското кралство под османско владичество	284
1.15. Цар Иван Шишман става османски васал.....	285
1.16. Търговия с български роби на остров Крит	286
1.17. Превземане на Средец, Шумен, Мадара, Свищов, Силистра и Овеч от османците.....	286
1.18. Цар Иван Срацимир става васал на османците. убит е цар Иван Асен V ..	287
1.19. Превзета е българската столица Търново.....	288
1.20. Кръстоносен поход срещу османците	288
1.21. Падане на Видин под османска власт.....	288

1.22. Пленяване на Баязид I от Тимур.....	289	1.1. Робството и пазарите за роби	300
1.23. Нова антиосманска коалиция начело със Сигизмунд Люксембургски	289	1.2. Политика на преселване на българите и заселване на османци... ..	302
1.24. Османците покоряват цяла Добруджа	289	1.3. Ислямизация на българите	304
1.25. Край на Видинското царство.....	290	1.4. Налагане на непосилни данъци.....	305
1.26. Първият полско-унгарски кръстоносен поход.....	290	1.4.1. Данъци, които заплащат българите в империята.....	307
1.27. Вторият кръстоносен поход.....	290	1.4.2. Кръвният данък на българите християни осигурява ресурс за еничарството	308
1.28. Край на Византийската империя.....	291	1.4.3. Разрушаване на православните храмове	310
2. Завладяването на Тракия и Македония от османлиите.....	291	2. Формиране на названието <i>македонски българи</i>	311
2.1. Завоюването на Тракия от османлиите	291	<i>Книгопис</i>	311
2.2. След деветгодишна война цяла Македония е завзета през 1395 г.....	291	Раздел четвърти. Господството и духовният гнет на Гръцката цариградска патриаршия в Македония през XIV–XIX век	313
2.3. България е покорена окончателно през периода 1393–1395 г.	291	1. Цариградската вселенска патриаршия през XIV–XVIII век.....	313
<i>Книгопис</i>	292	1.1. Закриване на Българската патриаршия след падането на България под османско владичество	313
Раздел втори. Устройство на Османската империя	293	1.2. Султанът натоварва Гръцката патриаршия да ръководи духовния живот на християните в империята... ..	313
1. Административно устройство на Османската империя.....	293	1.2.1. Положителна роля на патриар- шията през първите десетилетия на османското владичество	314
1.1. Поданиците на Османската империя	293	1.2.2. Превръщането на Цариградската гръцка патриаршия от защитник в институция, насаждаща елинизма и денационализация на българите.....	314
1.2. Религиозно устройство на Османската империя	294	1.2.3. Назначеният гръцки клир в църквите подлага на духовен гнет българите от Македония... ..	315
1.3. Османската съдебна система.....	295	1.2.4. Заличаване следите на българската култура от гръцкия клир.....	315
1.3.1. Съдебна йерархия	295	1.2.5. Борба на Патриаршията против разкриване на български училища.....	316
1.3.2. Османското съдопроизводство	295	1.2.6. Патриарх Григорий V – рупор на елинизма	316
1.3.3. Османското право след танзимата.....	296		
1.4. Военна и гражданска организация на империята.....	297		
2. Административно устройство на Македония по време на османското владичество.....	298		
<i>Книгопис</i>	299		
Раздел трети. Османският терор и геноцид над българското население в Македония	300		
1. Насилието – основен инструмент на управ- лението на османските завоеватели	300		

1.3. Гръцката патриаршия подлага българите и на политически гнет	316	2.8.4. Манастирите се превръщат в религиозни средища – подем в дейността на големите манастири в Македония.....	332
1.3.1. Мегали идеята – ръководен документ в политиката на елинизация на българите от Гръцката патриаршия.....	316	2.8.5. Упадък на малките манастири в Македония.....	334
1.4. Гръцката патриаршия създава условия за налагане и на икономически гнет на българите	317	2.9. Книжовен живот в манастирите	335
<i>Книгопис</i>	318	2.10. Църковно строителство.....	336
Раздел пети. Охридската българска архиепископия и нейната съдба.....		2.10.1. Строителство на еднокорабни църкви.....	336
1. Учредяване на Охридската българска архиепископия от император Василий II Българоубиец.....	321	2.10.2. Монументална живопис в църквите в Македония	336
2. Охридската българска архиепископия по време на османското владичество.....	322	2.11. Църковният и културният живот в Македония през XV век.....	337
2.1. Диоцезът на Охридската архиепископия.....	322	3. Български християнски центрове в Македония.....	337
2.2. По-известни охридски архиепископи.....	324	3.1. Раннохристиянски центрове в Македония	337
2.3. Организация и дейност на Охридската българска архиепископия	325	4. Български светци и духовни водачи в Македония	338
2.4. Политиката на османските власти към православната църква.....	326	4.1. Български светци в Ранното средновековие	338
2.4.1. Влошаване на отношението на османските власти към Охридската архиепископия.....	326	4.2. Български светци през Средновековието.....	339
2.4.2. Период на относително спокойствие и сигурност, но при сериозни ограничения за строителството на храмове...327		4.3. Български светци по време на османското владичество.....	341
2.5. Финансиране на Българската православна църква.....	328	4.4. Защита на православната традиция	343
2.6. Енорийска мрежа.....	328	5. Закриване на Българската охридска архиепископия	344
2.7. Развитие на битовото християнство	330	<i>Книгопис</i>	344
2.8. Родолюбивата роля на българските манастири в Македония	330	Раздел шести. Стопанството и социалната структура на Македония по време на османското владичество през XVIII век	
2.8.1. Манастирската мрежа в Македония.....	330	1. Стопанството в Македония през XVIII век	345
2.8.2. Манастирите като религиозни институции.....	331	1.1. Структура на земеделието в Македония	345
2.8.3. Упадък на манастирските центрове.....	332	1.1.1. Дребни земеделски стопанства.....	345
		1.1.2. Големи земеделски стопанства – чифлици	346
		2. Стопанството в Македония в началото на XIX век	348

2.1. Развитие на селското стопанство след периода на чифликчийството.....	348
2.1.1. Състояние на земеделието.....	348
2.1.2. Развитие на скотовъдството.....	349
2.2. Развитие на лихварството.....	349
2.3. Развитие на търговията.....	350
2.4. Занаятчийството в Македония.....	350
3. Социалната структура на българското общество в Македония през XIX век.....	353
3.1. Безимотни селяни.....	353
3.2. Дребни и средни собственици.....	353
3.3. Едри собственици на земя - чифликчии.....	353
3.4. Търговска буржоазия.....	354
3.5. Промислена буржоазия.....	354
3.6. Дребна и средна градска буржоазия.....	354
3.7. Българската интелигенция.....	354
<i>Книгопис</i>	355
Раздел седми. Свидетелства за българския произход и състав на населението на градовете и селата в Македония през XIV-XVIII в.	356
1. Свидетелства на чуждестранни пътешественици и учени за българския произход на населението в Македония.....	356
<i>Книгопис</i>	367
Раздел осми. Съхранение и строителство на българските паметници на културата по време на османското владичество през XIV-XIX век.	369
1. Поругаване и разрушаване на паметниците на българската култура в Македония по време на османското владичество.....	369
2. Съхранение и строителство на българската култура в Македония в условия на робството.....	370
2.1. Строителство на български църкви в Македония.....	370
2.1.1. Иконопис.....	372
2.1.2. Дърворезба.....	374
2.2. Българските манастири в Македония.....	376
2.3. Книжовен живот и книжовни средища.....	380
2.3.1. Лесновският манастир „Св. Гавриил Лесновски“ в Кратовско.....	380
2.3.2. Охридско-преспанското книжовно средище.....	380
2.3.3. Прилепско-Битолското книжовно средище.....	380
2.3.4. Скопското книжовно средище.....	381
2.3.5. Мирхисарското книжовно средище.....	381
2.4. Български книжовници, тачени в Македония през XV-XVIII век.....	381
Владислав Граматик.....	382
Климент Охридски.....	382
Евтимий Търновски.....	382
Григорий Цамблак.....	385
Димитър Кантакузин.....	386
Йосиф (Йоасиф) Бдински и Димитър Кантакузин.....	387
Поп Лазар.....	387
Велко Попович (XVII век).....	389
Поп Йоан (XVIII век).....	389
2.5. Печатари и разпространители на български книги през XVI-XVIII век.....	388
Яков Крайков.....	388
Христофор Жефарович.....	389
3. Македонистите днес заличават следите на българската култура в Македония.....	391
<i>Книгопис</i>	392